

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Osvícenství. Osvícenský absolutismus

Tato prezentace byla vypracována v rámci projektu Inovace výuky společenských věd. Registrační číslo: CZ.1.07/1.1.04/03.0045

ENCYCLOPÉDIE,
OU
DICTIONNAIRE RAISONNÉ
DES SCIENCES,
DES ARTS ET DES MÉTIERS,
PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Prusse; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Prusse, & de la Société Royale de Londres.

*Tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris!* HORAT.

TOME PREMIER.

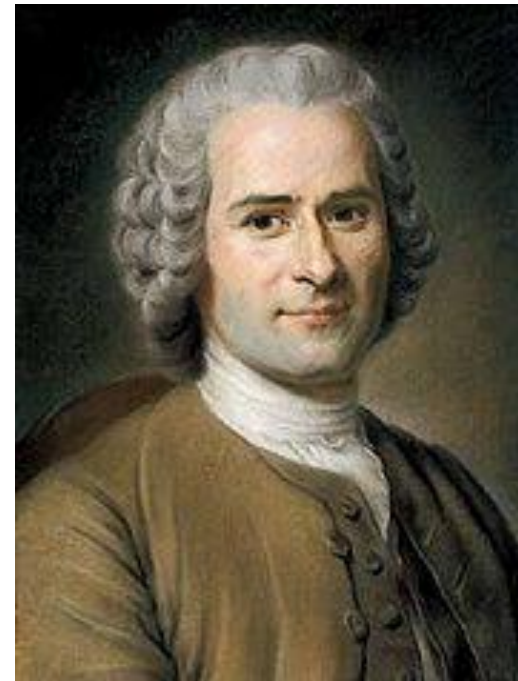

A PARIS,

Chez { *BRIASSON, rue Saint Jacques, à la Science.*
DAVID l'aîné, rue Saint Jacques, à la Plume d'or.
LE BRETON, Imprimeur ordinaire du Roy, rue de la Harpe.
DURAND, rue Saint Jacques, à Saint Landry, & au Griffon.

M. DCC. LI.

AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROY.

Osvícenský absolutismus

- (někdy též **osvícenský despotismus**) je označení pro formu vlády, která se častěji objevovala v 18. století.
- absolutní monarcha prosazoval ve své zemi svou autoritou politické a společenské reformy („*revoluce shora*“).
- osvícenští panovníci byli ovlivněni ideály osvícenství.
- tento způsob vlády převládal v zemích, které nepřešly na konstituční monarchii.

PRUSKO

Fridrich I. Hohenzollern

r. 1701 – první pruský
král

Fridrich Vilém I.

2. pruský král (1713 – 1740)

kaprál na trůně

zakladatel pruského

militarismu

Fridrich II. Veliký

24. ledna 1712 – 17. srpna 1786

Marie Terezie, arcivévodkyně rakouská a královna uherská a česká (1740 – 1780)

Marie Terezie, arcivévodkyně rakouská, královna česká a uherská
František Lotrinský, císař Svaté říše římské národa německého

Marie Terezie s rodinou

Sochařský náhrobek Marie Terezie a Františka I. Štěpána Lotrinského v Kaisergruft ve Vídni

Válečné konflikty

r. 1740 –1748 - **války o rakouské dědictví** = slezské války

r. 1756 – 1763 - **sedmiletá válka** = indiánská

Rakousko + Francie + Rusko X Prusko, Anglie

Trojí dělení Polska (1772, 1783, 1795) – Prusko, Rakousko, Rusko

Války o rakouské dědictví (1740 – 1748)

Sedmiletá válka (1756 – 1763)

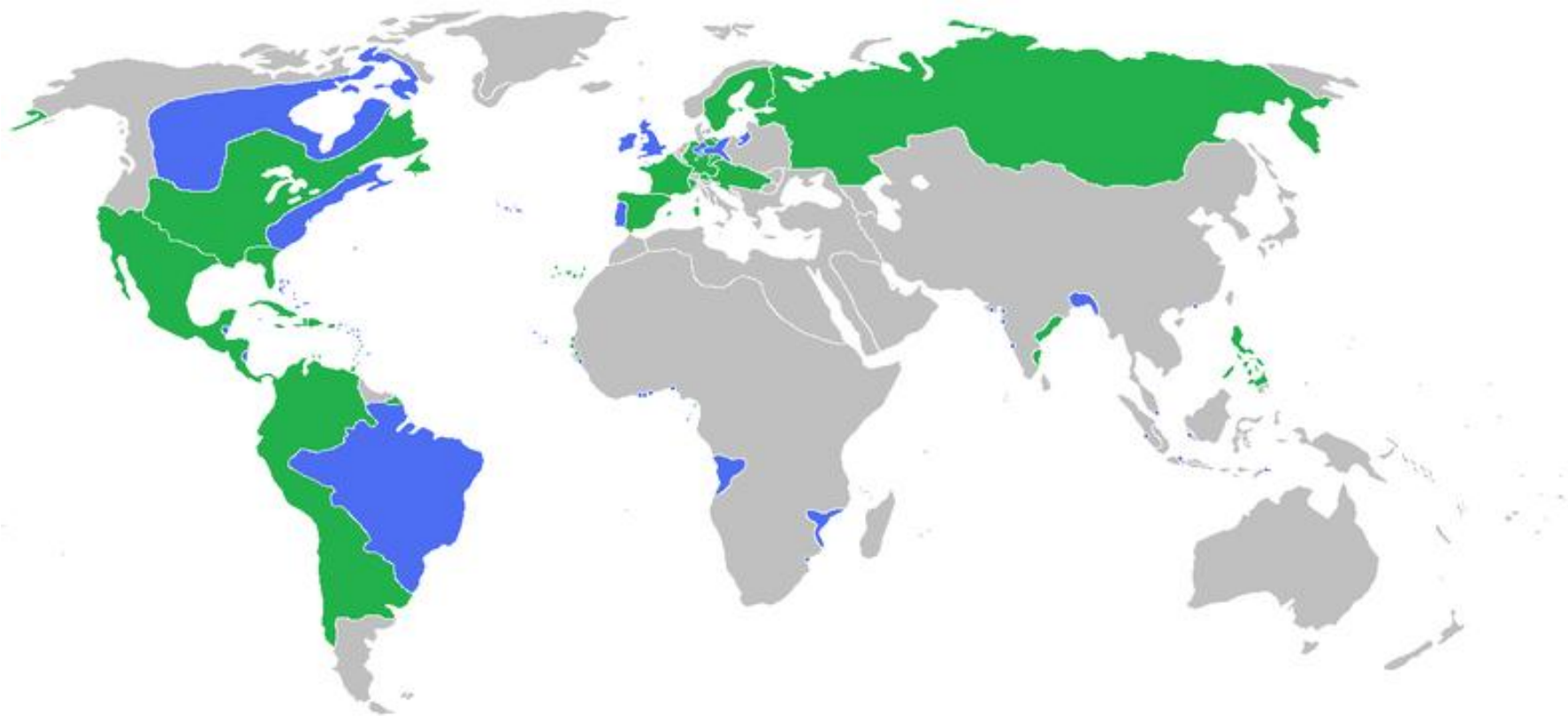
Alexandr Kotzebue: Bitva u Kunersdorfu

Fridrich II. vede své muže své muže do útoku v bitvě u Zorndorfu

Francouzsko-indiánská válka

Trojí dělení Polska (1772, 1793, 1795)

Tadeusz Kościuszko

(4. února 1746 – 15. října 1817)

- polský a americký generál
- pevnostní inženýr,
- účastnil se americké války
za nezávislost,
- roznítil protiruské povstání
a byl nejvyšším vůdcem
povstání v roce 1794

Reformy Marie Terezie

- a) **správa** – centralizace (Vídeň), germanizace
- b) **vojenství** - profesionální armáda (17 – 40 let)
- c) **daně** (== **berně**): Tereziánský katastr (1748, 1757)
  - dominikál i rustikál + bonita půdy
  - 1. úřední sčítání lidí a domů (1754)
(popisná čísla domů, příjmení)
- d) jednotná soustava **měr a vah**
- e) jednotný **peněžní** systém (tolar = 2 zlaté)
- f) **soudní** - Tereziánský trestní zákoník
  - (zákaz nelidských trestů, omezení útrpného práva)
- g) **školní** – povinná školní docházka (1774)
- h) zrušení **jezuitského** řádu (1773)
- i) **Robotní patent** (1775) - zmírnění roboty
  - (max. 3 dny v týdnu)

**Pomník Marie Terezie
V Hofburgu**

http://cs.wikipedia.org/wiki/Marie_Terezie

r. 1775 – selské povstání v Čechách
„dopadli jak sedláci u Chlumce“

Ernst Gideon von **Laudon**

Leopold Josef Maria von **Daun**

Fridrich Vilém hrabě **Haugwitz**

Václav Antonín z **Kounic**

od r. 1764 spoluvladař Marie Terezie,
od r. 1765 císař Svaté říše římské
v letech 1780 – 1790 vládne samostatně

http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_II.

Socha Josefa II. v Uničově

Koruna Josefa II. je uložena ve *Schatzkammer* ve Vídni. Je z pozlaceného stříbra a byla vyrobena r. 1764 ve Vídni.

13. 10. 1781

TOLERANČNÍ PATENT

1.11. 1781

PATENT O ZRUŠENÍ NEVOLNICTVÍ

Císařský Královský Patent dd. 16. říjnovu 1781. aniž samé / molné spáky up-
trození Poddaných k tomu předešlé před publikováním neb vyhlášením onoho po-
slednějšího robotního Patentu pod datum 13. srpna 1775. odprávným
robotným povinností, se týká.

Wy Josef Druhý, z Boží
Milosti vyvolený Římský Císař,
po všechny Časů Rozmnožitel Říše, Král v Germa-
ny, Jeruzalémský, Šberský, Český, Dalmátský, Char-
vátský, Slovanský, Galiccký, a Lodomirský, x. Arcy-
Kníže Rakouský, Kníže Burgundský, Lotbaronský, Steyr-
ský, Korptánský, a Kránský, Velký Kníže Toskánský, a
Sedmibrabský, Markrabě Moravský, Kníže Bra-
bantský, Limburgský, Lucenburgský, Gelderský, Bir-
tenbergský, v Brchním, a Dolním Slezsku, Mediolán-
ský, Mantuánský, Parmazánský, Piacenský, Gwastalský,
Nussivický, a Zatorský, v Kalábrijsch, Paaru, v Mon-
teferrátu, a v Tessnu; Kníže Švábský, a v Charle-
ville, Kníže-Hrabě Habsburgský, Flanderický, Tyrolský,
Se.

Pamětní deska Josefa II. v Městském muzeu v Děčíně

Leopold II. (1790 – 1792)

habsburko-lotrinská dynastie

Leopold II. s bratrem Josefem II.

Petr I. Veliký

(Romanovec)

(1682 - 1725)

SAMODĚRŽAVÍ

Severní válka proti Švédsku (1700 – 1721)

Sankt Petěrburg (1703) – okno do Evropy

Jezdecká socha Petra Velikého
v Petrohradu

Kateřina Veliká

(1762 – 1796)

Grigorij Potěmk
Kateřina Veliká

Války s Turky

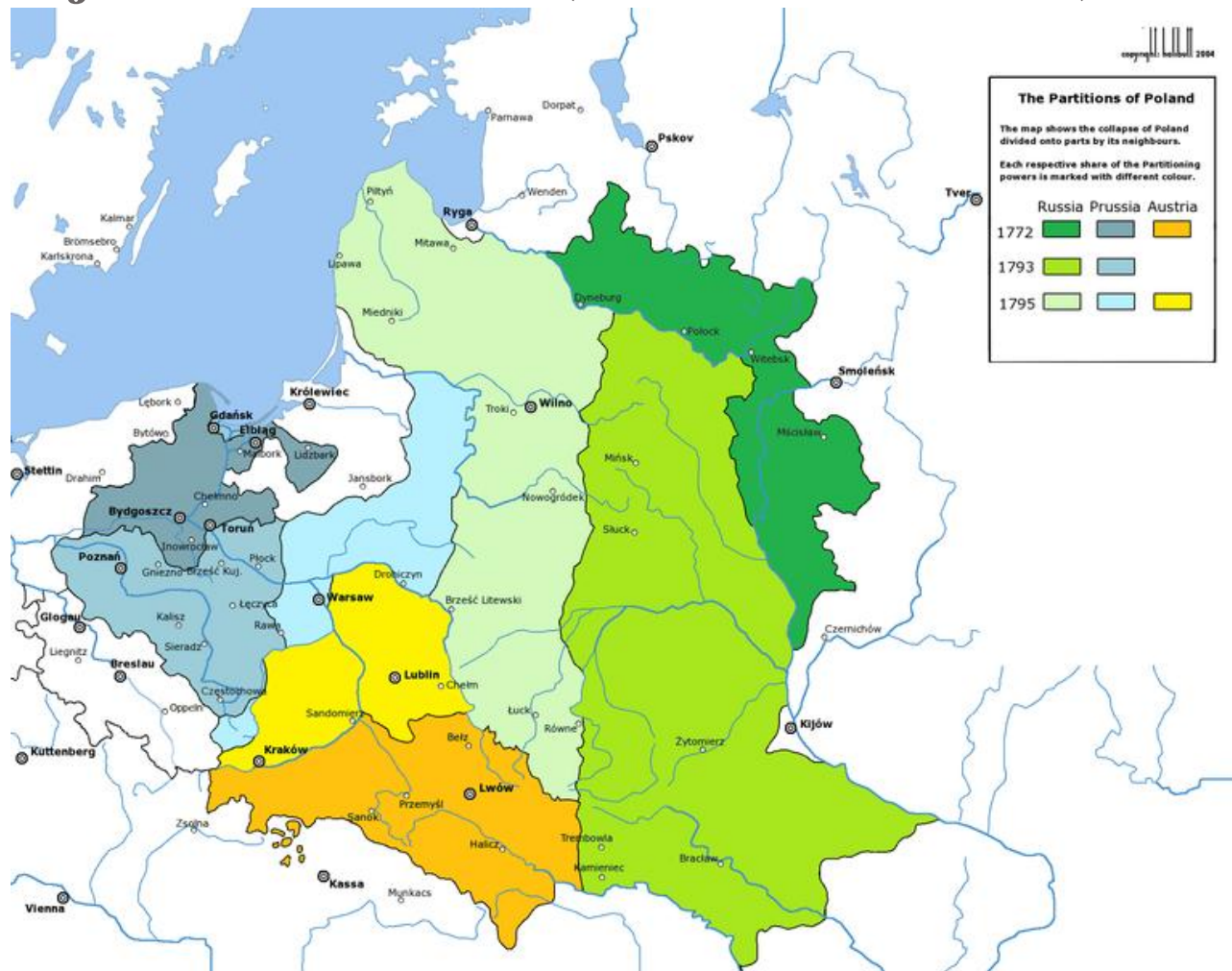
Sevastopol

Potěmkinovy vesnice

Trojí dělení Polska (1772, 1793, 1795)

Aljaška

Šek, kterým poukázala vláda USA r. 1867 vládě carského Ruska 7,2 miliónů US\$ za odstoupení územních nároků na Ajašku

Doporučená literatura

- Encyklopedie moderní historie. Praha 1995
- Dějiny Ruska. Praha 1995
- Čornejová I.: Tovarýštvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách. Praha 1995
- Magenschab H.: Josef II. Revolucionář z boží milosti. Praha 1999
- Melmuková E.: Patent zvaný toleranční. Praha 1999
- Petráň J.: Počátky českého národního obrození. Praha 1989
- Petráň J.: Rebelie. Praha 1975
- Stellner F.: Fridrich II. Cesta Pruska k velmocenskému postavení. Praha 1998
- Stellner F.: Sedmiletá válka v Evropě. Praha 2000
- Švankmajer M.: Kateřina II. Praha 1970

Učebnice

- Augusta P., Honzák F. a kol.: Dějiny novověku. 1. díl. Praha 1997
- Černej P., Čornejová I., Parkan F.: Dějepis pro gymnázia a střední školy. Díl 3. Novověk. Praha 2001
- Kohoutková H., Komsová M. Dějepis na dlani, Olomouc 2007

Odkazy

[Osvícenství](#)

[Prusko](#)

[Hohenzollernové](#)

[Marie Terezie](#)

[Josef II.](#)

[Leopold II.](#)

[Války o rakouské dědictví](#)

[Sedmiletá válka](#)

[Francouzsko-indiánská válka](#)

[Dělení Polska](#)

[Tadeusz Kosciuszko](#)

[Petr I. Veliký](#)

[Kateřina II. Veliká](#)

[Grigorij Potěmkin](#)

[Potěmkinovy vesnice](#)

[Sevastopol](#)

[Aljaška](#)